

§ 15

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Amanda Pasasen toivomusponnosta selvittää mahdollisuutta ottaa käyttöön aktiivisia toimia ilmansaasteiden vähentämiseksi

HEL 2023-011881 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Pöydällepanoehdotus:

Hanna Hannus: Pyydän asian pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Hanna Hannuksen ehdotuksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Suvi Haaparanta, ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 32061
suvi.haaparanta(a)hel.fi

Liitteet

1 Pasanen Amanda, toivomusponsi, Kvsto 13.9.2023 asia 8

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto antaa seuraavan lausunnon.

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto toteaa, että ilmansaasteiden pitoisuuksia pyritään aktiivisesti vähentämään Helsingissä ilmansuojelusuunnitelman 2017–2024 ja valmisteilla olevan ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelman 2024–2029 toimenpiteillä.

WHO:n terveysperustaiset ilmanlaadun ohjearvot ja EU:n raja-arvot

Maailman terveysjärjestö WHO julkaisi vuonna 2021 uudet, tuoreisiin terveystutkimuksiin perustuvat ohjearvot. Ne eivät ole sitovia kuten EU:n raja-arvot, vaan suositustyyppisiä. Ohjearvojen alittavien ilman saastepitoisuuksien ei arvioida aiheuttavan merkittäviä terveysvaikutuksia. Ohjearvot kiristyivät huomattavasti edellisistä, vuonna 2006 julkaistuista ohjearvoista. Esimerkiksi ohjearvo pienhiukkasten vuosikeskiarvolle on nyt 5 µg/m³, kun se aiemmin oli 10 µg/m³.

EU:n ilmanlaatua koskevat sitovat raja-arvot määritellään ilmanlaatu-direktiivissä. EU-komissio julkaisi lokakuussa 2022 uuden ilmanlaatu-direktiiviehdotuksen, jossa esitetään sitovien raja-arvojen merkittävää kiristämistä vuonna 2030. Ehdotus on parhaillaan Euroopan komission, neuvoston ja parlamentin käsiteltävänä, eikä tulevista raja-arvoista ole vielä varmuutta.

Ilmanlaatu Helsingissä

Ilmanlaatu on Helsingissä keskimäärin melko hyvä kansainvälisesti verrattuna. Liikenteen pakokaasupäästöt, katupöly sekä puun pienpolton päästöt aiheuttavat kuitenkin edelleen haittaa ihmisten terveydelle ja ympäristön viihtyisyydelle. Erityisesti pienhiukkaset aiheuttavat terveyshaittoja jo matalilla pitoisuuksilla.

Pienhiukkasista hyvin merkittävä osuus, keskimäärin yli puolet, kulkeutuu Helsinkiin kaupungin ja myös Suomen rajojen ulkopuolelta. Pienen kokonsa vuoksi pienhiukkaset pysyvät ilmassa kauan ja kulkeutuvat il-mavirtausten mukana jopa tuhansia kilometrejä. Pääkaupunkiseudulla syntyvistä pienhiukkas-päästöistä puun pienpoltto tulisijoissa aiheuttaa Helsingin seudun ympäristöpalveluiden arvion mukaan 33 %. Autojen pakokaasujen hiukkas-päästöjen osuus on 26 % ja energiantuotannon osuus 38 %. Energiantuotannon päästöt purkautuvat korkeista piipuista ja leviävät laajemmalle alueelle, joten niillä ei ole kovin merkittävää vaikutusta paikalliseen ilmanlaatuun.

Nykyinen pienhiukkasten WHO:n ohjearvo ylittyy laajasti pääkaupunki-seudulla vilkasliikenteisillä mittausasemilla pääosin kaukokulkeumasta johtuvan taustapitoisuuden vaikutuksesta. Kallion kaupunkitausta- asemalla vuoden 2022 vuosikeskiarvo oli 5,1 µg/m³. Kallion mittaus- asemalla mitatut epäpuhtauksien pitoisuudet edustavat tasoa, jolle ihmiset altistuvat yleisesti Helsingin keskustan asuinalueilla. Vilkkaiden liikenneväylien lähellä pitoisuudet nousevat paikallisten liikennepäästö- jen vuoksi Kallion mittaustuloksia korkeammiksi. Pientaloalueilla puun poltto tulisijoissa heikentää ajoittain ilmanlaatua.

Kokonaispienhiukkas-pitoisuudet ovat laskeneet pitkällä aikavälillä pää- kaupunkiseudulla muun muassa ajoneuvokannan uusiutuessa puh-

taammaksi tehokkaan sääntelyn ansiosta. Myös taustapitoisuus on laskenut ja sen ennustetaan laskevan myös tulevina vuosina.

Katupöly eli hengitettävät hiukkaset tulevat heikentämään ilmanlaatua myös tulevaisuudessa. Liikenteen sähköistyminen ei vähennä muun muassa katupäällysteestä, renkaista ja hiekoitushiekasta koostuvan katupölyn muodostumista. Hengitettävien hiukkasten pitoisuudet ovat yleisesti pienentyneet Helsingissä viime vuosina, mikä osoittaa kaupungin pitkäaikaisen katupölyn torjunnan kehittämisen ja toimenpiteiden olleen tehokkaita. EU:n nykyinen raja-arvo ei ole ylittynyt vuoden 2006 jälkeen Helsingissä raja-arvoa valvovilla asemilla. Hengitettävien hiukkasten pitoisuudet ovat kuitenkin paikoin ja ajoittain hyvin korkeita. Raja-arvo voikin edelleen olla vaarassa ylittyä kantakaupungin katukuiluissa sekä vilkkaasti liikennöityjen väylien varrella, mikäli pölyntorjuntaan ei kiinnitetä jatkuvasti voimakkaasti huomiota. EU-komission ehdottama uusi raja-arvo ylittyisi tällä hetkellä. Myös WHO:n terveysperusteinen ohjearvo ylittyy vilkasliikenteissä paikoissa.

Helsingin kaupungin väkiluvun ennustetaan jatkavan kasvuaan tulevaisuudessa ja samalla kaupunkirakenne tiivistyy. Kaupunkirakenteen tiivistyminen vähentää liikennesuoritetta, mutta se voi johtaa ilmanlaadun kannalta haasteisiin kun ilmansaasteiden sekoittuminen ja laimeneminen samalla heikkenee. Ihmiset asuvat ja oleilevat tiiviissä rakenteessa myös lähellä päästölähteitä.

Pienhiukkasten nykyinen sitova EU:n vuosiraja-arvo (25 µg/m³) alittuu Helsingissä selvästi, samoin muiden ilmansaasteiden raja-arvot. Helsingin on kuitenkin toiminnassaan jo varauduttava siihen, että ilmanlaadudirektiivissä asetettavat raja-arvot tulevat kiristymään. Erityisen haastavaa tulee olemaan katupölyn eli hengitettävien hiukkasten raja-arvojen alittaminen, mikäli ne toteutuvat ehdotetusti. Myös liikenteestä peräisin olevan typpidioksidin ja tulisijoissa muodostuvan bentso(a)pyreenin raja-arvojen ylittyminen on mahdollista. Kaupunki on aktiivisesti kommentoinut uuden ilmanlaadudirektiiviehdotuksen sisältöä osallistuen ympäristöministeriön koordinoiman kansallisen taustaryhmän toimintaan.

Helsingin toimet ilmanlaadun parantamiseksi

Helsingissä on jo pitkään tehty työtä paremman ilmanlaadun puolesta. Ilmansuojelusuunnitelmia on laadittu vuodesta 2008 lähtien. Nykyinen kaupungin ilmansuojelutyötä ohjaava ilmansuojelusuunnitelma tuli voimaan vuonna 2017. Tuolloin EU:n sitova raja-arvo liikenteestä peräisin olevan typpidioksidin pitoisuudelle ylittyi Helsingissä, ja sen johdosta

kaupunki oli velvollinen laatimaan ilmansuojelusuunnitelman. Enää raja-arvojen ylityksiä ei ole mitattu useampaan vuoteen.

Helsinki haluaa parantaa ilmanlaatua edelleen sekä varautua jo tuleviin todennäköisiin ilmansaasteiden raja-arvojen kiristymisiin. Uuden ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelman (ILME) laadinta onkin parhailaan menossa ympäristöpalveluiden ympäristönsuojelu ja ohjaus - yksikön koordinoimana. Työtä tehdään poikkihallinnollisesti laajassa yhteistyössä. Suunnitelma valmistuu kesäkuussa 2024. Suunnitelma-kauden 2024–2029 tavoitteena on alittaa uudet tulevat EU:n sitovat raja-arvot. Visiona vuodelle 2040 on, etteivät ilmansaasteet aiheuta terveyshaittoja eli käytännössä etteivät WHO:n ohjearvot ylity.

Suunnitelmaan kirjataan laajasti toimenpiteitä ilmanlaadun parantamiseksi. Kaupunki pystyy omilla toimillaan vaikuttamaan taustapitoisuuden päälle tulevaan pitoisuuslisään, joka on peräisin lähinnä liikenteestä ja puun pienpoltosta. ILME-suunnitelmaan on kirjattu kaupungin toimivallassa olevat keinot, joita ei jo toteuteta muiden päätösten, ohjelmien tai perustyon myötä. Liikenteen ilmastopäästöjen vähentämiseen tähtäävät toimet parantavat yleisesti myös ilmanlaatua. ILME-suunnitelmaa päivitetään kesken kauden, mikäli esimerkiksi tarvitaan tehokkaampia toimenpiteitä uusien sitovien raja-arvojen saavuttamiseksi. Helsinki on lisäksi mukana tiiviisti ympäristöministeriön koordinoiman Kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 toteuttamisessa.

Kaupungin keinot ja mahdollisuudet vaikuttaa ilmansaasteiden pitoisuuksiin ovat rajallisia. Eryteisesti pienhiukkasia ja otsonia kulkeutuu alueelle runsaasti kaupungin ja Suomen rajojen ulkopuolelta. Useat toimenpiteet eivät ole mahdollisia nykylainsäädännön perusteella. Muun muassa ajoneuvojen sekä tulisijojen päästöistä säädetään EU:n asetuksilla. Ilmansuojelu onkin kaupungin ja valtion sekä seudullisen ja kansainvälisen tason yhteistyötä.

Esittelijän perustelut

Toivomusponsi

Valtuutettu Amanda Pasanen on tehnyt 13.9.2023 seuraavan toivomusponnen:

Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitetävän mahdollisuutta ottaa käyttöön aktiivisia toimia ilmansaasteiden vähentämiseksi, jotta päästäisiin maailman terveysjärjestö WHO:n asettamiin raja-arvoihin terveydelle haitallisten pienhiukkasten määrissä.

Lausuntopyyntö

01.02.2024

Asia/5

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostoa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 1.2.2024 mennessä.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Suvi Haaparanta, ympäristöasiantuntija, puhelin: 310 32061
suvi.haaparanta(a)hel.fi

Liitteet

1 Pasanen Amanda, toivomusponsi, Kvsto 13.9.2023 asia 8

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano